

Donna Leon

La meva pròpia història

Donna Leon

La meva pròpia història

Memòries

Traducció de Núria Parés Sellarès

Edicions 62

Barcelona

Títol original: *Wandering through life*
Copyright © 2022 by Donna Leon and Diogenes Verlag AG Zürich.
All rights reserved

La lectura obre horitzons, iguala oportunitats i construeix una societat millor.
La propietat intel·lectual és clau en la creació de continguts culturals perquè sosté
l'ecosistema de qui escriu i de les nostres llibreries.
En comprar aquest llibre contribuïu a mantenir aquest ecosistema viu i en creixement.
A Grup62 agrai'm que ens ajudeu a donar suport així a l'autonomia creativa d'autores i autors
perquè puguin continuar desenvolupant la seva funció.
Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos) si necessiteu fotocopiar
o escanejar algun fragment d'aquesta obra. Podeu contactar amb CEDRO a través del web
www.conlicencia.com o per telèfon al 91 702 19 70 / 93 272 04 47.

Primera edició: setembre del 2023

© de la traducció: Núria Parés Sellarès, 2023

Amb la col·laboració del Departament de Cultura

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

© d'aquesta edició: Edicions 62, s. a.
Diagonal, 662-664. 08034 Barcelona
www.edicions62.cat
info@grup62.com

Fotocomposició: Grup62

DIPÒSIT LEGAL: B. 12.292-2023

ISBN: 978-84-297-8131-1

TAULA

Prefaci	11
---------	----

PRIMERA PART: AMÈRICA

1. La granja dels Noll	17
2. La meva família	22
3. Halloween	30
4. El primer dia d'escola	35
5. La lectura	38
6. L'imperi del tomàquet	41
7. El gall dindi de Nadal	46
8. <i>Tosca</i>	51
9. Händel	55
10. Moo	58

SEGONA PART: DE VIATGE

11. Drogues, sexe i rock 'n' roll	67
12. Una feina estranya	79
13. Saudiopoly	86
14. Made in the USA	97

TERCERA PART: ITÀLIA

15.	<i>Italia, ti amo</i>	109
16.	El caputxino perfecte	114
17.	Wagner	117
18.	<i>Caigo</i>	121
19.	Sir Peter Jonas	123
20.	Von Clausewitz a Rialto	128
21.	Góndola	135
22.	Esperant el llauner	143
23.	Creuers	148
24.	Carta per al questore	152

QUARTA PART: A LES MUNTANYES

25.	Altres països, altres costums	157
26.	Sant Gotard	160
27.	Abelles	166
28.	Tigger	177
29.	Confessions d'una americana addicta a Händel	181
30.	La senyoreta Brill	187

LA GRANJA DELS NOLL

El meu avi matern, Joseph A. Noll, va néixer fa més de cent anys a Nuremberg, Alemanya. I això és tot. Bé, això per a qui vulgui més informació sobre els seus orígens. El meu altre avi, Alberto de León, va néixer a Llatinoamèrica, tot i que sembla que no va esmentar mai en quin país. De fet, no recordo haver sentit mai cap dels meus avis parlant sobre el país on van néixer. És com si haguessin desembarcat del vaixell, un com a alemany, l'altre com a ciutadà d'aquell país oblidat, i haguessin posat els peus a terra com a nord-americans.

Malgrat que cap dels dos tenia l'anglès com a llengua materna, no els vaig sentir mai a dir ni una paraula en un altre idioma, i només l'avi patern tenia accent. L'avi alemany havia sigut granger a Alemanya, i en granger es va convertir a Clifton, Nova Jersey. Tenia trenta-cinc acres de terra, i sempre que l'anava a veure de petita, era el paradís; no: el Paradís.

Per començar, hi havia una cinquantena de vaques, dos cavalls de tir, en Duke i l'Squire, el cavall de muntar del meu cosí, unes quantes oques (dolentes com serps), una gran quantitat de gallines, uns quants porcs i un parell d'ànecs que, segons em van dir, es van aturar a la granja

durant la migració, van donar un cop d'ull al voltant i van decidir quedar-s'hi.

A més, hi havia vuit treballadors irlandesos que cuidaven i munyien les vaques. Aquests treballadors, em vaig assabentar amb el pas dels anys, eren temporers. Vivien a la granja, que era a menys d'una hora de la ciutat de Nova York, i treballaven tot el dia, set dies a la setmana. Cobraven un cop al mes, l'últim dia, i aquell vespre mateix desapareixien. Dos dies després, fos el dia que fos de la setmana, l'avi anava amb la camioneta fins a Nova York, al barri de Bowery, conegut pels seus bars, pensions de mala mort i bordells. Diuen que anava a una cantonada concreta, on trobava els seus obrers explotats, alguns borratxos, altres amb senyals d'haver arribat a les mans amb algú, uns altres amb una sabata, o la jaqueta, o una dent desaparegudes, tots sense ni un cèntim, i la majoria molt tocats per l'alcohol.

Però rebien l'avi, segons explicava el meu tiet Lawrence, que l'acompanyava en aquell viatge mensual, amb una barreja de gratitud i alleujament, i tornaven a la granja i de nou a treballar. Durant tot un mes.

El meu germà i jo hi anàvem sovint, a la granja, coneixíem tots els treballadors, i alguns ens tenien molt consentits. Molts d'ells tenien esposa i fills encara a Irlanda; alguns tenien germans i germanes més joves. Anys més tard em vaig assabentar que l'avi els posava com a condició per mantenir la feina que li donessin el vint-i-cinc per cent del seu sou, i ell enviava els diners a les seves famílies.

Quan jo tenia set anys, ens vam traslladar a una petita casa que hi havia dins la finca de la granja, i hi vam viure més o menys un any. Va ser allà, suposo, que em vaig acostumar a l'olor de fems, que encara ara trobo més aromàti-

ca que no pas pudent. També vaig descobrir l'efecte màgic que produïa: cada tardor els treballadors l'escampaven pels camps, i cada estiu n'apareixien els resultats.

Viure allà em va permetre veure el cicle sencer del treball del camp. Sembrar blat de moro i blat a la primavera, eixarcolar-lo durant l'estiu, segar el blat i collir el blat de moro a la tardor.

La tardor també duia la matança dels galls dindis per Acció de Gràcies i, al cap d'un mes, la matança per Nadal. L'avi venia els galls dindis, a més de pollastres, llet, mantega, nata i, poc després que jo fes els deu anys, gelats, perquè va tenir la valentia d'expandir-se i obrir una parada de gelats. De fet, era el millor que podia fer amb la llet de cinquanta vaques, oi?

La tardor també duia l'horror amb la matança del porc. Les gallines almenys li feien gràcia a una criatura de set anys, perquè continuaven corrent com si res després que els haguessin tallat el cap. Ara sona grotesc, però el meu germà i jo ho trobàvem meravellós, potser perquè era una cosa tan fora del normal.

Però els porcs eren un altre tema. Cada any, el porc tenia un nom, i ens familiaritzàvem amb l'animal donant-li les sobres de la cuina, gratant-lo al darrere de les orelles, rient per la manera com es rebotava pel fang a l'estiu. Per tant, el dia que vam veure la matança va ser impactant, i cap dels dos ho va voler tornar a veure després de la primera vegada. Encara recordo la sang. I sé que vaig pensar almenys durant una setmana que l'avi era un monstre.

El pobre home va patir una altra setmana la condició de monstre quan vam saber que els vedells s'enviaven a l'escorxador, tal com nosaltres havíem deduït, i no pas a créixer en altres granges. Cal dir que el destí dels galls dindis,

les gallines, els porcs i els vedells no va afectar gens ni mica el que al meu germà i a mi ens agradava menjar. Només hi havia una persona vegetariana a la família, la meva tieta Jean, que no només era vegetariana, sinó que políticament estava a l'esquerra de tothom de la família, probablement a l'esquerra de tothom de l'estat de Nova Jersey. L'avi li deia «l'Agitadora», però crec que era la persona amb qui més conversava i l'opinió de la qual valorava més.

Recordo l'arribada d'en Sal, el ferrer, que venia cada dos o tres mesos a posar ferradures noves als cavalls. Duia una camioneta atrotinada, i d'alguna manera hi havia instal·lat una forja a la part posterior. Tan bon punt aparcava, encenia un foc amb llenya, i després de mica en mica hi anava afegint carbó. Quan el foc es començava a fer més petit i més calent, els obrers treien els cavalls que necessitaven ferradures noves, tant els de la granja com els que guardaven als estables alguns veïns dels voltants.

El meu germà i jo teníem ordres de quedar-nos sempre almenys a una camada de cavall de la camioneta, per si de cas un dels animals decidia treure's una de les ferradures noves clavant una coça. Però això rares vegades passava: la fusió d'en Sal amb els cavalls semblava gairebé màgica, com una mena de ballet entre espècies. Guiava les potes i les peülles dels animals com si formessin part del seu propi cos, se les col·locava sobre els genolls protegits amb un davantal de cuir i picava, extreia, raspava, tallava, furgava i llimava fins que la peül·la del cavall quedava neta de brutícia o claus i absolutament llisa, amb qualsevol protuberància ben arranada.

Recordo que llavors en Sal treia la ferradura nova del foc amb unes tenalles, la picava amb el martell per deixar-la completament plana i tot seguit la submergia en una

galleda d'aigua per refredar-la; tanmateix, aquests últims anys, alguna vegada que he vist ferrers treballant, no he vist cap foc i no he sentit l'esgarriós *xisssss* de l'aigua en enfonsar-hi una peça de ferro roent.

Fa uns quants anys, uns arqueòlegs del nord de la Gran Bretanya van descobrir dos parells d'«hiposandàlies», una mena de sabatilles de metall que d'alguna manera es ficaven a les peülles d'un cavall, però sense clavar-les. Mirant la foto, vaig pensar que podrien ben ser un parell de canellobres elaborats, però si els arqueòlegs volen que siguin sabates de cavall, me'ls creuré. M'agrada pensar, amb el record d'en Sal i els cavalls encara tan vívid, que hi havia aquella mateixa relació entre els animals i els homes que els col·locaven les elegants sabatilles.

A la llarga, l'avi va haver de deixar la granja i vendre-la —maleït el dia— a un promotor immobiliari, que va enderrocar la casa de pedra i els graners i hi va construir cases modernes i no gaire interessants. Al mig del camp de davant de la casa, des de segles abans que l'avi construís la granja, hi havia un enorme faig morat. Per al meu germà i per a mi, i també per als meus vint-i-nou cosins, aquell arbre era un amagatall, un lloc per enfilar-se, un racó per seure i pensar, un punt de trobada. Va sobreviure a la construcció de les cases, i es va mantenir intacte almenys fins a la dècada del 1970, que va ser l'última vegada que vaig passar per allà de camí a Nova York. No hi he tornat d'ençà de llavors perquè no vull veure que no hi és.